

REMISSVAR

Datum
2023-12-01

Diarienummer
U2023/02078

Politik och kommunikation
Greta Hjortzberg, 08-677 26 37
greta.hjortzberg@energiforetagen.se

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
u.remissvar@regeringskansliet.se

Synpunkter på betänkandet *Framtidens yrkeshögskola* – *stabil, effektiv och hållbar*- U2023/02078

Energiföretagen Sverige ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Energibranschen investerar omkring 30-35 miljarder kronor årligen. Med rätt förutsättningar kan vi fortsätta trygga energileveranserna till hushåll, företag och samhälle- varje sekund, året om- samtidigt som vi driver på den förändring som möjliggör framtidens energisystem. Vårt mål är att; utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter på betänkandet från utredningen: *Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar* (SOU 2023:31). Energiföretagen Sverige har begränsat sitt yttrande till de förslag som har anknytning till föreningens och medlemsföretagens verksamheter.

Yrkeshögskolans utbildningar och kurser har stor betydelse för energibranschens kompetensförsörjning idag och kommer att få en ännu större betydelse i samband med branschens expansion sett till det ökade e- och energibehovet i samhället och i samband med elektrifieringen för hållbar omställning.

4 Ett gemensamt system för ansökan och behörighetsprov för grundläggande behörighet

Utredningen beskriver att nuvarande ansökansprocess till yrkeshögskolan är decentraliserad. Det innebär att ansökan till en utbildning görs hos respektive utbildningsanordnare och studerande kan söka och antas till ett obegränsat antal utbildningar. Det medför ett antal utmaningar för så väl samhället i stort som för studerande och utbildningsanordnare.

4.4 Utmaningar med dagens hantering av ansökan till yrkeshögskolan

Utredningen bedömer att en aktör behöver garantera att ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan finns och fungerar långsiktigt för alla aktörer. Ett gemensamt ansökningssystem kan bidra till en ökad rättssäkerhet och sänkta trösklar för studerande att ansöka till yrkeshögskolan, vilket i förlängningen kan bida till en stärkt kompetensförsörjning.

Utredningen föreslår att Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ska ges i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och Universitets- och högskolerådet (UHR) genomföra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan.

Energiföretagen Sverige ser att dagens decentraliserade system innebär en stor administrativ och resursmässig börda för utbildningsanordnaren vilket kan påverka floran av såväl anordnare som utbildningar liksom det kan påverka individen på ett sätt som inte är hållbart, likvärdigt och rättsäkert.

Energiföretagen Sverige delar utredningens bedömning och tillstyrker utredningens förslag om ett gemensamt system för ansökan.

5 Ett förstärkt system för studiedokumentation

Utredningen framhåller att ett förstärkt system för studiedokumentation behöver utformas på ett rättssäkert sätt och bland annat innehålla ett gränssnitt gentemot studerande för att de ska kunna få tillgång till sina yrkeshögskolemeriter, vara anpassad för samtliga utbildningsformer som MYH administrerar och ge möjlighet att verifiera individer i systemet.

5.7 Överväganden om system för studiedokumentation

Utredningen har jämfört alternativet att ansluta till studiedokumentationssystemet inom högskolan (Ladok). Ett annat alternativ är att fortsätta att utveckla MYH:s egna system för studiedokumentation. Utredningen bedömer att Ladokalternativet inte möter behoven och föreslår att MYH ska ges i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) utforma ett nytt studiedokumentationssystem.

Energiföretagen Sverige tillstyrker utredningens förslag. Anordnare hanterar idag själva studiedokumentationen och det kan påverka likvärdighet och förtroende. Medan kommuner kan använda komvuxsystemet för administrationen har inte andra huvudmän samma möjligheter. Vi anser därför att en central hantering av studiedokumentation är positiv. Det är viktigt med en viss tröghet i systemet och det behöver utformas och upphandlas på ett bra sätt, därför anser vi att föreslagna förstudie är en väl avvägd väg att gå.

6. Vissa frågor om examina och progression

Utredningens uppdrag omfattade analys och förslag på hur möjligheten till progression/fördjupning i yrkeshögskolesystemet kan öka genom att möjliggöra att utbildningar inom yrkeshögskolan som leder till kvalifikationer på nivå 6 i den nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande kan bygga på annan eftergymnasial utbildning eller motsvarande kunskaper. En yrkeshögskoleutbildning med kvalifikationer på nivå 6 ger en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

6.10 Överväganden och förslag om progression och examenskrav

Utredningen föreslår att utbildningar inom yrkeshögskolan ska tillåtas bygga på en eftergymnasial utbildning, eller motsvarande kunskaper. Det möjliggör både en ökad fördjupning (ökad progression) och ökad rörlighet inom yrkeshögskolan.

Utredningen bedömer vidare att yrkeshögskolan bör omfattas av fördjupningsutbildningar motsvarande minst 200 yrkeshögskolepoäng som gör det möjligt att uppnå en kvalificerad

yrkeshögskoleexamen om den studerande har förkunskaper motsvarande en eftergymnasial utbildning inom samma område som fördjupningsutbildningen.

Examenskraven avseende läranderesultat för kunskaper, färdigheter, ansvar och självständighet ska ändras i enlighet med förslag från MYH, såväl i fråga om en yrkeshögskoleexamen som en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Energiföretagen Sverige delar utredningens bedömning och tillstyrker förslaget om progression och examination sett till fördjupningsutbildningar och förkunskaper då detta breddar möjligheten för individen till kompetensutveckling inom yrkeshögskolan och underlättar därmed företagens kompetensförsörjning.

6.12.1 LIA i framtidens yrkeshögskola

Utredningen bedömer att lärande i arbete (LIA) bör vara obligatoriskt för samtliga utbildningar inom yrkeshögskolan, utom för kurser och fördjupningsutbildningar. Det bör finnas en möjlighet för Myndigheten för yrkeshögskolan att meddela dispens från kravet om LIA i utbildningarna.

Utredningen föreslår att för utbildningar som omfattar minst 100 yrkeshögskolepoäng och som inte är fördjupningsutbildningar ska minst en fjärdedel av utbildningstiden bestå av lärande i arbete på en arbetsplats (LIA) om inte undantag medgetts av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). Undantag från kravet får beviljas av MYH, efter ansökan, om det finns särskilda skäl. MYH får meddela ytterligare föreskrifter om ansökan. Av utbildningsplanen ska framgå omfattningen av LIA om sådant lärande ingår i utbildningen eller att beslut om undantag fattats av MYH samt datum för beslutet.

Energiföretagen Sverige delar utredningens bedömning gällande LIA som obligatorisk inom enhetliga utbildningar (yrkeshögskoleprogram), utom för kurser och fördjupningsutbildningar. Vi ser dock att myndigheten riskerar belastas med en stor andel ansökningar om undantag om inte fördjupningsutbildning ytterligare specificeras och också kan omfatta utbildningar som syftar till att vara kurspaket för fortbildning, påbyggnad och vidareutbildning inom en bransch. I denna fråga delar Energiföretagen de synpunkter som Installatörsföretagen inkommit med i sitt remissyttrande gällande vidareutbildning och LIA under kap. 6.

6.13 Konsekvenser av vårt förslag om progression, examenskrav och LIA

Utredningen bedömer att förslagen kan påverka rörligheten mellan högskolan och yrkeshögskolan positivt då det kommer att vara möjligt att förklaras behörig till en fördjupningsutbildning baserat på tidigare högskoleutbildning och därmed kunna nå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen på kortare tid.

Energiföretagen Sverige delar utredningens bedömning att införandet av fördjupningsutbildningar inom yrkeshögskolan kan leda till fler möjligheter att snabbare nå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen för personer med lång yrkeserfarenhet och tidigare utbildningsbakgrund samt att dessa inte bör omfattas av LIA. Vi vill samtidigt utifrån företagets perspektiv betona vikten av tillgång till handledarutbildning och möjlighet till ekonomiskt handledarstöd för att mindre företag ska ha förutsättningar att ta emot LIA-studerande.

7 Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar

För att utbildningar inom yrkeshögskolan ska svara mot arbetsmarknadens förändrade behov måste det, enligt utredningen, finnas en viss flexibilitet i systemet genom att utbildningar fasas ut samtidigt som nya utbildningar kommer in. Utredningen menar att det finns fördelar med ett mer stadigvarande utbud av utbildningar inom yrkeshögskolan, men att också det gör det svårare att anpassa utbudet till arbetslivets förändrade behov.

Utredningen har landat i att alla utbildningar behöver vara under **ständig prövning**. Det betyder att inga utbildningar bör få en permanent status. Utredningen bedömer även att möjligheten att fatta beslut om fler **utbildningsomgångar** i ett och samma beslut i högre utsträckning bör tillämpas för att möjliggöra bättre planeringsförutsättningar för utbildningsanordnare. Vidare bedömer utredningen att stimulans av **investeringsstunga utbildningsmiljöer** på fler orter behövs och att staten tar ett långsiktigt ansvar för finansiering av sådana miljöer för att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar. Utredningen föreslår att en utredning får i uppdrag att identifiera behovet av utbildningsmiljöer och utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att sådana miljöer skapas.

Energiföretagen Sverige delar utredningens bedömning om ständig prövning, men vi ser att utbildningsstarter med få sökande på mindre orter behöver ha en geografisk bärighet i sin bedömning och tillstyrker Västerviks kommuns remissyttrande om behovet av en systematik kring att bedöma och vikta behov i förhållande till geografiska förutsättningar, som till exempel befolkningstäthet och storlek på företag och verksamheter, i syfte att i högre utsträckning än i dag bevilja utbildningsstarter i orter där behovet sett till antal personer är mindre än i större orter, men däremot inte mindre sett till hur viktig kompetensen är för de berörda verksamheternas fortsatta utveckling och överlevnad.

Energiföretagen Sverige delar även utredningens bedömning om **fler utbildningsomgångar i ett och samma beslut och stimulans av utbildningsmiljöer med statligt finansieringsansvar**. Vi ser detta område som ett av de viktigaste för energibranschens kompetensförsörjning sett till att de utbildningsmiljöer som behövs för yrkeskompetens i branschen har ett nationellt behov, är investeringsstunga och behöver en långsiktig statlig finansiering för att svara mot det svenska samhällets behov. Åsbro kursgård är ett exempel på en sådan utbildningsmiljö. Kursgården utgör Sveriges största övningsområde och Nordeuropas största anläggning för elkraft och omfattades av den försöksverksamhet som branschskola utgjorde och sedermera avvecklades. El- och energiutbildningar bör inte ses som små eller nischade yrkesområden, som branschskoleverksamheten i huvudsak hade i uppgift att sörja för, utan växande områden med behov av framstående och investeringsstunga utbildningsmiljöer för samhällsviktig färdighetsträning.

Energiföretagen Sverige ser ett behov av statlig delfinansiering av utbildningsmiljöer som Åsbro kursgård, inte enbart inom ramen för yrkeshögskoleutbildning, utan som kompetenscentrum för gymnasieutbildning, vuxenutbildning, yrkeshögskoleutbildning och kurser inom högre utbildning. För att elektrifieringen och Sveriges energibehov ska kunna tryggas behövs minst ett nationellt kompetenscentrum på kort sikt, på lång sikt fler med olika excellensområden för yrkeskunskap inom el- och energi i Sverige.

Greta Hjortzberg
Energiföretagen Sverige